

Sygn. akt II AKa 205/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Warszawie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SA Marzanna A. Piekarska- Drązek

Sędziowie SA Ewa Gregajtys

SO del. Anna Kalbarczyk (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Olaf Artymiuk

przy udziale Prokuratora Mirosławy Chyr

Po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2018 roku

sprawy Ł. R., s. J. i D. z d. M., ur. (...)

(...) w W.

oskarżonego o czyny z art. z art.310 § 1 k.k. w zw. z art.12 k.k. w

zb. z art. 310§ 2 k.k. w zb. z art. 286§ 1 k.k. w zw. z art.11§ 2

k.k.(x 3), art. 310§ 1k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art.310 §2

k.k. w zb. z art. 13§1 k.k. w zb. z art. 286 §1 k.k. w zw. z art.

11§2 k.k.(x 3), art.310 §1 i 4 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 lutego 2018 roku, sygn. akt XVIII K 242/17

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Ł. R. został oskarżony o to, że:

I. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 14 marca 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przerobił 100 sztuk banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urządzenia, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 100 sztuk banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 14 marca 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w B. przy ul. (...) puścił w obieg wyżej opisane 100 sztuk przerobionych banknotów w ten sposób, że

przedstawił w/w banknoty o nominale 200 zł i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W., wprowadzając pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd, co do autentyczności przedstawionych do wymiany banknotów o nominale 200 zł, czym doprowadził w dniu 26 kwietnia 2016 roku Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20.000 zł, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

II. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 20 czerwca 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobił 200 sztuk banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urzędnika, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 200 sztuk banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 20 czerwca 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w Z. przy Al. (...) puścił w obieg wyżej opisane 200 sztuk przerobionych banknotów w ten sposób, że przedstawił w/w banknoty o nominale 200 zł i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W. wprowadzając pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd co do autentyczności przedstawionych do wymiany banknotów o nominale 200 zł, czym doprowadził w dniu 19 lipca 2016 roku Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 40.000 zł, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

III. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 26 sierpnia 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobił 250 sztuk banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urzędnika, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 250 sztuk banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 26 sierpnia 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w Ł. przy Al. (...) puścił w obieg wyżej opisane 250 sztuk przerobionych banknotów w ten sposób, że przedstawił w/w banknoty o nominale 200 zł i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W. wprowadzając pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd co do autentyczności przedstawionych do wymiany banknotów o nominale 200 zł, czym doprowadził w dniu 30 września 2016 roku Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 50.000 zł, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

IV. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 14 września 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobił 246 sztuk banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urzędnika, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 246 sztuki banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 14 września 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w K. przy ul. (...) puścił w obieg wyżej opisane 246 sztuki przerobionych banknotów w ten sposób, że przedstawił 250 banknotów o nominale 200 zł wśród których było wyżej opisane 246 sztuk przerobionych banknotów i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych

i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W., czym usiłował doprowadzić Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 49.200 zł poprzez wprowadzenie pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd, co do autentyczności przedstawionych do wymiany 246 sztuk banknotów o nominale 200 zł, przy czym do przekazania równowartości 246 przerobionych banknotów przedstawionych do wymiany nie doszło z uwagi na postawę pracowników Narodowego Banku Polskiego, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

V. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 22 września 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobił 54 sztuki banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urządzenia, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 54 sztuki banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 22 września 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w G. przy ul. (...) puścił w obieg wyżej opisane 54 sztuki przerobionych banknotów w ten sposób, że przedstawił 250 banknotów o nominale 200 zł wśród których były wyżej opisane 54 sztuki przerobionych banknotów i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W., czym usiłował doprowadzić Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 10.800 zł poprzez wprowadzenie pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd, co do autentyczności przedstawionych do wymiany 54 sztuk banknotów o nominale 200 zł, przy czym do przekazania równowartości 246 przerobionych banknotów przedstawionych do wymiany nie doszło z uwagi na postawę pracowników Narodowego Banku Polskiego, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

VI. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 17 października 2016 roku w W. przy ul. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobił 250 sztuk banknotów o nominale 200 zł o nieustalonych numerach serii i numeracji poprzez pocięcie za pomocą gilotyny papierniczej nieustalonej liczby wyemitowanych przez Narodowy Bank Polski banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, opalenie uzyskanych w ten sposób fragmentów banknotów na ich krawędziach przy pomocy nieustalonego urządzenia, a następnie sklejenie taśmą klejącą tak przygotowanych fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tego samego banknotu w 250 sztuk banknotów o nieustalonych numerach serii i numeracji o nominale 200 zł, po czym w dniu 17 października 2016 roku w Oddziale Okręgowym Narodowego Banku Polskiego w O. przy Al. (...) puścił w obieg wyżej opisane 250 sztuki przerobionych banknotów w ten sposób, że przedstawił w/w banknoty o nominale 200 zł i złożył wniosek nr (...) o wymianę uszkodzonych znaków pieniężnych i przekazanie ich równowartości na rachunek bankowy o numerze (...) prowadzony na jego rzecz przez Bank (...) S.A. z/s w W., czym usiłował doprowadzić Narodowy Bank Polski do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 50.000 zł poprzez wprowadzenie pracowników Narodowego Banku Polskiego w błąd, co do autentyczności przedstawionych do wymiany 250 sztuk banknotów o nominale 200 zł, przy czym do przekazania równowartości 250 przerobionych banknotów przedstawionych do wymiany nie doszło z uwagi na postawę pracowników Narodowego Banku Polskiego, tj. o czyn z art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

VII. w bliżej nieustalonym czasie, jednak nie później niż w dniu 1 grudnia 2016 roku w W. przy ul. (...), czynił przygotowania do przerobienia nieustalonej liczby banknotów o nominale 10 Euro poprzez przecięcie za pomocą gilotyny papierniczej i opalenie wewnętrznej krawędzi przy pomocy nieustalonego urządzenia banknotu o nominale 10 Euro o serii i numerze (...) wyemitowanego przez Europejski Bank Centralny, tj. o czyn z art. 310 § 1 i § 4 k.k.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 19 lutego 2018 roku uznał Ł. R. za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów i:

- za czyn I, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 6 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 100 złotych każda, na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Narodowego Banku Polskiego kwoty 20 000 złotych;
- za czyn II, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 7 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 100 złotych każda, na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Narodowego Banku Polskiego kwoty 40 000 złotych;
- za czyn III, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 7 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 100 złotych każda, na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Narodowego Banku Polskiego kwoty 50 000 złotych;
- za czyn IV, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 300 stawek dziennych po 100 złotych każda;
- za czyn V, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 100 złotych każda;
- za czyn VI, na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zb. z art. 310 § 2 k.k. w zb. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go a na podstawie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności i na podstawie art. 33 § 2 k.k. karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 100 złotych każda;
- za czyn VII, na podstawie art. 310 § 1 i § 4 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. Sąd wymierzył Ł. R. kary łączne: 8 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 400 stawek dziennych po 100 złotych każda.

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności, zaliczono Ł. R. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 1 grudnia 2016 roku do dnia 19 lutego 2018 roku.

Na podstawie art. 316 § 1 k.k. Sąd orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr II pod poz. 1-3 oraz w wykazie dowodów rzeczowych nr (...) pod poz.(...), a na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek poprzez pozostawienie w aktach sprawy dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr (...) pod poz.(...) Na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. nakazał zwrot NBP, jako zbędnego dla postępowania, dowodu rzeczowego wymienionego w wykazie dowodów rzeczowych nr (...) pod poz. (...), a na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zwrot Ł. R., jako zbędnych dla postępowania, dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie dowodów rzeczowych nr (...) pod poz.(...)

Na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 627 k.p.k. Sąd zasądził na rzecz Skarbu Państwa od oskarżonego Ł. R. koszty sądowe w kwocie 17.033,12 złotych w tym kwotę 8.600,00 złotych tytułem opłaty w sprawach karnych.

Apelację od powyższego wyroku złożył obrońca oskarżonego zaskarżając wyrok w całości. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2, 3 i 4 k.p.k. wyrokowi zarzucił:

1. W zakresie całości zaskarżonego wyroku:

1.1 Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia

(a) art. 193 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k. i 393 § 3 k.p.k. polegającą na oparciu ustaleń faktycznych w sprawie na ekspertyzach pisemnych NBP w tym m.in. ekspertyzach B. K. (...) (...) oraz (...) (...) bez wydania wymaganego prawem postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłego, a zatem niedopuszczalne prawne oparcie ustaleń faktycznych na prywatnych opiniach strony powstałymi na potrzeby postępowania karnego i bezzasadnym przyznaniu im przymiotu procesowej opinii biegłego, podczas gdy opinia prywatna, czyli pisemne opracowanie zlecone przez uczestnika postępowania, a nie przez uprawniony organ procesowy, nie jest opinią w rozumieniu art. 193 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k., i nie może stanowić dowodu w sprawie;

(b) Art. 194 § 1 k.p.k. polegającą na oparciu ustaleń faktycznych w sprawie na ekspertyzach pisemnych B. K.(...)oraz (...) (...) bez wydania wymaganego prawem postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłego, a zatem oparcie ustaleń faktycznych na prywatnych opiniach strony i bezzasadnym przyznaniu im przymiotu procesowej opinii biegłego, podczas gdy postanowienie o powołaniu biegłego B. E. S. Głównego Narodowego Banku Polskiego zostało jedynie wydane celem wydania uzupełniającej opinii ustnej (k. 1081-1082) i ograniczało zakres przedmiotowy opiniowania jedynie do uzupełniającej opinii ustnej, a zatem nie wydano postanowienia o powołaniu biegłej B. K. do wydania pisemnych opinii, na podstawie których Sąd I instancji poczynił błędne ustalenia faktyczne;

(c) Art. 196 § 1, 2 i 3 k.p.k. polegającą na oparciu ustaleń faktycznych w sprawie na opiniach wydanych przez B. K. powołanej w sprawie w charakterze świadka (k.1982-1985) będącej świadkiem czynu i przesłuchanej w charakterze świadka, a zatem w sytuacji, w której opinia taka nie stanowi dowodu z uwagi na fakt, że B. K. nie może być biegłym, a na jej miejsce winien zostać powołany inny biegły, ze względu na niedopuszczalne łączenie dwóch ról procesowych, tj. świadka i biegłego w ramach jednego postępowania.

(d) Art. 194 k.p.k. polegającą na nieprawidłowym przesłuchaniu A. W. w charakterze świadka w toku postępowania przygotowawczego, podczas gdy w/w winna być przesłuchana w charakterze biegłego albowiem dysponowała ona wiadomościami specjalnymi niezbędnym do stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a następnie niewydaniu postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłego A. W., a w konsekwencji poczynienie ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o dokument prywatny stwierdzający okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, tj. ekspertyzę (...) (k. 434-470, t. III) wydaną przez w/w osobę, pomimo braku przedmiotowego postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, a nadto pominięcie w toku rozprawy głównej dowodu z przesłuchania A. W. w odpowiednim charakterze.

2. W zakresie czynów określonych w pkt od I do VI zaskarżonego wyroku:

2.1 Obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.:

art. 7, 366 § 1, 410 k.p.k. polegającą na przekroczeniu granicy swobodnej oceny dowodów i dowolną ocenę dowodów w konsekwencji niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych, w tym, co do braku istnienia z góry powziętego zamiaru, w zakresie czynów określonych w pkt od I do VI, tj. co do popełnienia trzech oszustw i trzykrotnie usiłowania oszustw na szkodę Narodowego Banku Polskiego, podczas gdy swobodna a nie dowolna ocena dowodów, w szczególności wyjaśnień oskarżonego, prowadzi do wniosku, że w zakresie czynów z pkt od I do VI, oskarżony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej działał w krótkich odstępach

czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, doprowadzenia pracowników Narodowego Banku Polskiego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

2.2 art. 193 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k. i 393 § 3 k.p.k. polegającą na oparciu ustaleń faktycznych w sprawie na ekspertyzach pisemnych NBP w tym m.in. ekspertyzach B. K. (...) (...) oraz (...) (...) oraz ekspertyzie A. W. (...) (...) bez wydania wymaganego prawem postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłego i sporządzeniu ich w odpowiedzi na pisma z Komendy Stołecznej Policji, a zatem niedopuszczalne prawem oparcie ustaleń faktycznych na prywatnych opiniach strony, powstałych na potrzeby postępowania karnego i bezzasadnym przyznaniu im przymiotu procesowej opinii biegłego, podczas gdy opinia prywatna, czyli pisemne ekspertyzy wykonane przez uczestnika postępowania, w związku z pismami (...), a zatem na potrzeby postępowania karnego, a nie przez uprawniony organ procesowy, nie są opiniami w rozumieniu art. 193 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k., i zgodnie z art. 393 § 3 k.p.k., jako dokumenty prywatne sporządzone na potrzeby postępowania karnego, nie mogą być odczytywane na rozprawie, nie mogą stanowić dowodów w sprawie i nie mogą być podstawą do ustaleń faktycznych;

2.3 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, w zakresie zarzucanych oskarżonemu czynów z pkt od I do VI, polegający na przyjęciu braku przesłanek z art. 12 k.k., tj. działania co do czynów z pkt I do VI, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania prowadzi do wniosku, że zachowania przypisane oskarżonemu w zaskarżonym wyroku w pkt od I do VI, jako zachowania jednorodne prawnokarnie, choć popełnione w formie dokonania i usiłowania podjęte były w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, co przesądza, że jako czyn ciągły zgodnie w art. 12 k.k. stanowią jeden czyn zabroniony, co miało istotne znaczenie w zakresie wymiaru kary co do czynów jednostkowych i w konsekwencji co do kary łącznej, podczas gdyby zachowania te uznać za jeden czyn zabroniony zgodnie z art. 12 k.k. musiałyby to znaleźć swoje odzwierciedlenie w znacząco korzystniejszym dla oskarżonego rozstrzygnięciu co do kary;

2.4 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, w zakresie zarzucanych oskarżonemu czynów z pkt od I do VI, mający postać dowolności polegający na przyjęciu, że brak jest podstaw do przyjęcia, że oskarżony działał w usprawiedliwionym błędzie, co do braku bezprawności swoich zachowań, podczas gdy prawidłowa ocena zachowania oskarżonego z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania prowadzi do wniosków, że oskarżony działał w usprawiedliwionej nieświadomości ich bezprawności, co skutkowało błędnym niezastosowaniem art. 30 k.k.

2.5 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, w zakresie zarzucanych oskarżonemu czynów z pkt od I do VI, mający postać dowolności polegający na przyjęciu, że wymiana uszkodzonych banknotów w NBP stanowi ich puszczenie w obieg a usiłowanie wymiany uszkodzonych banknotów w NBP stanowi usiłowanie puszczenia w obieg, podczas gdy prawidłowa ocena zachowania oskarżonego z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania prowadzi do wniosków, że zachowanie oskarżonego polegało tylko i wyłącznie na wymianie lub usiłowaniu wymiany w NBP uszkodzonych banknotów, które przestały być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem przestały być pieniądzem, co nie wypełnia znamienia puszczenia pieniądza w obieg, ze względu na brak elementu przekazywanie środków płatniczych komukolwiek z myślą, że ta osoba może dany przedmiot przekazać dalej;

2.6 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, w zakresie zarzucanych oskarżonemu czynów z pkt od I do VI, mający postać dowolności polegający na przyjęciu, że do banknotów celowo uszkodzonych nie ma zastosowania Zarządzenie nr (...) Prezesa NBP z 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, bowiem zdaniem Sądu I instancji zarządzenie, odnosi się wyłącznie do banknotów zużytych lub uszkodzonych na skutek zdarzeń „losowych, niezgodnych z wolą właściciela”; co jest sprzeczną z treścią zarządzenia nadinterpretacją;

2.7 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, w zakresie zarzucanych oskarżonemu czynów z pkt od I do VI, mający postać dowolności polegający na przyjęciu, że oskarżony działał w zamiarze bezpośrednim przerobienia pieniędzy i doprowadzenia pracowników NBP do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, podczas gdy prawidłowa ocena zachowania oskarżonego z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania prowadzi do wniosków, że zachowanie oskarżonego nie nosi cech działania umyślnie w zamiarze bezpośrednim.

W zakresie czynów określonych w pkt od I do III zaskarżonego wyroku:

2.8 Błąd w ustaleniach faktycznych, przejęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, polegający na błędzie dowolności, poprzez uznanie, że zachowanie oskarżonego z pkt I - III stanowiło doprowadzenie do niekorzystnego rozporządzenia mieniem na skutek wprowadzenia pracowników NBP w błąd, podczas gdy prawidłowa ocena zachowania oskarżonego z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania prowadzi do wniosków, że zachowanie oskarżonego nie stanowiło wprowadzenia pracowników NBP w błąd, a przede wszystkim nie doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i powstania szkody po stronie NBP, albowiem w wyniku przeprowadzonych przez Narodowy Bank Polski ekspertyz stwierdzono, że znaki pieniężne wymienione 14 marca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w B., 20 czerwca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w Z. i 26 sierpnia 2016 roku, w Ł. zostały przyjęte i wymienione zgodnie z zasadami wymiany określonymi w Zarządzeniu nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i wypłacone w wyniku tych czynności kwoty nie stanowią szkody NBP, na skutek działań oskarżonego;

3. W zakresie czynów określonych w pkt od IV do V zaskarżonego wyroku:

3.1 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, będący konsekwencją obraży art. 196 § 1,2 i 3 k.p.k. polegający na błędnym poczynieniu ustaleń faktycznych w oparciu o ekspertyzy B. K. (...) (...) oraz (...) (...) bez wydania postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego i na podstawie w/w ekspertyz stwierdzenie, że banknoty przedstawione w Oddziałach Narodowego Banku Polskiego w G. oraz K. były sklejone z fragmentów banknotów pierwotnie nie pochodzących z tych samych banknotów, podczas gdy przy pominięciu nieprawidłowo przeprowadzonego dowodu z w/w ekspertyz, z konsekwentnych i spójnych wyjaśnień złożonych przez oskarżonego wynika, że każdy banknot o nominale 200 zł przedstawiony w Oddziałach Narodowego Banku Polskiego w G. i K. został sklejony z tego samego uszkodzonego banknotu, a co za tym idzie wobec treści § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a Zarządzenia nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej („Zarządzenie Prezesa NBP”) było to zachowanie w pełni legalne i nie nosiło cech bezprawności.

4. W zakresie czynów określonych w pkt od I do III i od IV do VII zaskarżonego wyroku:

4.1 Błąd w ustaleniach faktycznych, przyjęty za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na jego treść, co do znamion strony podmiotowej, mający postać „dowolności”, poprzez przyjęcie, że oskarżony działał w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przerobienia banknotów o nominale 200 zł, podczas gdy prawidłowe poczynienie ustaleń faktycznych, z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania w tym zakresie, prowadzi do konstatacji, że oskarżony działał w ramach usprawiedliwionej nieświadomości, co do bezprawności czynu polegającego na sklejeniu fragmentów banknotów albowiem oskarżony był przekonany w świetle treści Zarządzenia Prezesa NBP, że dopuszczalne jest łączenie przez klienta dwóch dowolnych fragmentów z banknotów o tej samej wartości nominalnej, a błąd ten wynika z treści § 5 ust. 2 w związku z treścią § 3 ust. 2 Zarządzenia Prezesa NBP, zgodnie z którym "dopuszcza się łączenie dwóch dowolnych fragmentów pochodzących z banknotów o tej samej wartości nominalnej" oraz, że "część banknotu, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a skleja się w całość (...) Na przedniej stronie banknotu sklejonego przez klienta lub kasjera umieszcza się odrębną adnotację co w

sposób bezsprzeczny pozwala na konstatację, że oskarżony był przekonany co do legalności działania polegającego na sklepaniu fragmentów banknotów o nominale 200 zł, a swoim zamiarem obejmował jedynie cel osiągnięcia korzyści majątkowej poprzez doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem.

5. W zakresie czynu określonego pkt VII zaskarżonego wyroku:

5.1 Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj:

Art. 7 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. polegającą na dowolnej, a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy poprzez zastosowanie niedopuszczalnej w prawie karnym analogii i uznaniu, że wobec poprzednich udanych prób wymiany uszkodzonych banknotów, a także wobec zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności ujawnionego w pamięci wewnętrznej telefonu (...) wizerunku banknotów Euro, a także znalezionej w mieszkaniu oskarżonego rozfragmentaryzowanego banknotu 10 Euro, w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że oskarżony czynił przygotowania do przerobienia wskazanych banknotów obcych o nominale 10 Euro, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a w szczególności konsekwentne i spójne wyjaśnienia oskarżonego w toku całego postępowania wskazują, że oskarżony Ł. R. nie miał zamiaru przerobienia banknotów o nominalne 10 Euro, a jego zamiarem jedynie chęć sprawdzenia, czy możliwe jest opalenie banknotu w taki sam sposób jak banknot 200 zł. Oskarżony nie miał zamiaru ani przerobienia w/w banknotu a tym bardziej nie miał zamiaru jego wymiany, gdyż jak wynika z konsekwentnych, jasnych i spójnych wyjaśnień, NBP nie prowadzi wymiany uszkodzonych banknotów Euro

5.2 Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, będący efektem opisanej wyżej obrazę przepisów postępowania, tj. błąd dowolności polegający na błędnym i bezzasadnym przyjęciu, że oskarżony podejmował czynności w celu dokonania przestępstwa podrobienia banknotów o nominalne 10 Euro, podczas gdy prawidłowe poczynienie ustaleń faktycznych, z uwzględnieniem wskazań wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania w tym zakresie prowadzi do konstatacji, że oskarżony nie miał zamiaru podejmowania czynności mających zmierzać do przerabiania banknotów o nominalne 10 Euro, a jego działanie miało wyłącznie na celu chęć sprawdzenia czy możliwe jest opalenie banknotu w taki sam sposób jak banknot 200 zł.

6. W zakresie wszystkich czynów od I - VII zaskarżonego wyroku

6.1 Rażąco niewspółmierność kary, środków karnych i środków kompensacyjnych, wyrażającą się tak w wymiarze kar jednostkowych jak i kary łącznej w wymiarze 8 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 400 stawek po 100 zł każda oraz obowiązku naprawienia szkody wbrew dyrektywom wymiary kary;

Ponadto obrońca z ostrożności procesowej, na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów, w szczególności zarzutów w zakresie błędów w ustaleniach faktycznych i przyjęciu przez Sąd Odwoławczy, że Sąd I Instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, na podstawie art. 438 pkt 1 wyrokowi obrońca zarzucił:

7. W zakresie czynów od I – III zaskarżonego wyroku

7.1 Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 1 k.k., w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 310 § 1 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od I do III, podczas gdy w wyniku przeprowadzonych przez Narodowy Bank Polski ekspertyz stwierdzono, że znaki w pieniężne wymienione 14 marca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w B., 20 czerwca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w Z. i 26 sierpnia 2016 r. w Ł. zostały przyjęte i wymienione zgodnie z zasadami wymiany określonymi w Zarządzeniu nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

7.2. Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 1 k.k. oraz art. 31, 32 i 34 Ustawy o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1373), w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 310 § 1 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od I do III, podczas gdy przedmiotem czynności wykonawczej oskarżonego nie były pieniądze czyli znaki pieniężne emitowane przez NBP, będące prawnymi środkami płatniczymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynie znaki pieniężne, nieodpowiadające wskutek zużycia lub uszkodzenia warunkom ustalonym przez Prezesa NBP, które przestały być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i podlegały jedynie wymianie, a zatem nie były pieniędzmi w rozumieniu art. 310 § 1 k.k.

7.3 Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 1 k.k. oraz art. 31, 32 i 34 Ustawy o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1373), w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 310 § 2 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od I do III, podczas gdy zachowanie oskarżonego polegało tylko i wyłącznie na wymianie uszkodzonych banknotów, które przestały być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem przestały być pieniądzem, co nie wypełnia znamienia puszczenia pieniądza w obieg.

7.4 Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 1 k.k., w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 286 § 1 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od I do III, podczas gdy zachowanie oskarżonego nie stanowiło wprowadzenia pracowników NBP w błąd, a przede wszystkim nie doszło do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i powstania szkody po stronie NBP, albowiem w wyniku przeprowadzonych przez Narodowy Bank Polski ekspertyz stwierdzono, że znaki w pieniężne wymienione 14 marca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w B., 20 czerwca 2016 roku w Oddziale Okręgowym NBP w Z. i 26 sierpnia 2016 roku w Ł. zostały przyjęte i wymienione zgodnie z zasadami wymiany określonymi w Zarządzeniu nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i wypłacone w wyniku tych czynności kwoty nie stanowią szkody NBP, na skutek działań oskarżonego;

8. W zakresie czynów od IV - VI zaskarżonego wyroku

8.1 Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 1 k.k. oraz art. 31, 32 i 34 Ustawy o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1373), w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 310 § 1 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od VI do VI, podczas gdy przedmiotem czynności wykonawczej oskarżonego nie były pieniądze czyli znaki pieniężne emitowane przez NBP, będące prawnymi środkami płatniczymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynie znaki pieniężne, nieodpowiadające wskutek zużycia lub uszkodzenia warunkom ustalonym przez Prezesa NBP, które przestały być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i podlegały jedynie wymianie, a zatem nie były pieniędzmi w rozumieniu art. 310 § 1 k.k..

8.2 Obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 310 § 2 k.k. w zw. z art. 1 k.k. oraz art. 31, 32 i 34 Ustawy o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz.U. z 2017 r. poz. 1373), w postaci błędnej wykładni, polegającej na wadliwej interpretacji przepisu z art. 310 § 2 k.k., poprzez wadliwą ocenę przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej w zakresie bezprawności, karalności i karygodności czynów zarzucanych oskarżonemu w punktach od IV do VI, podczas gdy zachowanie oskarżonego polegało tylko i wyłącznie na usiłowaniu wymiany uszkodzonych banknotów, które przestały być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem przestały być pieniądzem, co nie wypełnia znamienia usiłowania puszczenia pieniądza w obieg.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca na podstawie art. 427 § 1 i 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o: uniewinnienie oskarżonego od wszystkich zarzucanych mu w punktach I -VII czynów, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XVIII Wydział Karny z 19 lutego 2018 r. sygn. akt: XVIII K 242/17 i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez uniewinnienie oskarżonego od czynów z punktów I – III i VII oraz uznanie, że czyny z punktów IV–VI stanowią jeden czyn ciągiły wyłącznie usiłowania wyłudzenia 110.000,00 zł, to jest czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 k.k. i za tak kwalifikowany czyn wymierzenie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wymiarze nie wyższym niż 100 stawek grzywny po 100 zł każda, ewentualnie z daleko posuniętej ostrożności procesowej o uniewinnienie oskarżonego od czynu z punktu VII, a co do zachowań z punktów I–VI uznanie, że stanowią czyn ciągiły, popełniony w błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca winę określona w art. 30 k.k. zdanie ostatnie i wymierzeniu kary z zastosowaniem instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego jest zasadna, przy czym nie wszystkie zarzuty podlegały rozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny. Sąd odwoławczy może bowiem ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień, podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania (art. 436 k.p.k.)

Zasadne są zarzuty podniesione przez obrońcę naruszenia przez Sąd pierwszej instancji szeregu przepisów proceduralnych, tj. art. 193 k.p.k., art. 196 k.p.k., art. 393 § 3 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., ale przede wszystkim art. 366 k.p.k. Nagromadzenie uchybień powoduje, że w sprawie oskarżonego Ł. R. nie można mówić o rzetelnym przeprowadzeniu procesu karnego i udowodnieniu winy w zakresie czynów objętych skargą oskarżyciela publicznego. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne, co w postępowaniu sądowym jest osiągalne tylko wtedy, gdy przedmiotem zainteresowania Sądu jest materiał dowodowy, na podstawie którego można dowieść, że oskarżony wypełnił znamiona zarzucanych mu czynów zabronionych. Ponieważ w sprawie niniejszej faktycznie nie zostało przeprowadzone postępowanie dowodowe co do wszystkich znamion czynów zarzucanych oskarżonemu nie sposób uznać, by Sąd wyjaśnił istotne okoliczności każdego z nich. Wobec rażącego naruszenia art. 366 § 1 k.p.k. uznać należy, że w sprawie konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości. Obowiązek nałożony na przewodniczącego rozprawy, w ramach art. 366 § 1 k.p.k., to nie tylko techniczne kierowanie rozprawą, zapewniające sprawny jej przebieg, ale przede wszystkim baczenie, aby zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności sprawy. Ten obowiązek urzeczywistnia się nie tylko poprzez przeprowadzenie dowodów zawnioskowanych przez prokuratora, ale także wskutek podjęcia z urzędu niezbędnej inicjatywy dowodowej, w sytuacji daleko idących braków postępowania przygotowawczego. Naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. musi być rozstrzygane przez przyzmat realizacji zasady prawdy materialnej, a więc poprzez ocenę dokonanych ustaleń faktycznych. Przyznanie się oskarżonego do winy to dowód ważki, ale w procesie karnym tylko jeden z dowodów. Nie powinien zwalniać ani oskarżyciela ani Sądu od konieczności udowodnienia oskarżonemu winy w zakresie wszystkich znamion czynów, jakie zostały mu zarzucone, nie powinien powodować ograniczenia inicjatywy w zakresie ustalenia prawdy materialnej. Ł. R. przyznał się do popełnienia zarzucanych mu czynów na etapie postępowania przygotowawczego, szczegółowo opisał sposób cięcia i opalania przez niego banknotów, jak również przyznał się do złożenia szeregu wniosków o ich wymianę. W toku rozprawy głównej nie przyznał się jednakże do przerobienia banknotów, jedynie do oszustwa. W związku z powyższym Sąd pierwszej instancji winien w sposób bezsprzeczny ustalić wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, że doszło do przerobienia banknotów, dopiero wówczas można ustalić winę oskarżonego i rozważać kwalifikację prawną jego czynu. Natomiast postępowanie dowodowe przed Sądem Okręgowym ograniczyło się do odebrania wyjaśnień od oskarżonego, przesłuchania w charakterze świadków pracowników banku, w tym kasjerek obsługujących oskarżonego, jednego biegłego i zaliczenia do materiału dowodowego dokumentów. Oskarżony w żaden sposób nie kwestionował okoliczności, na które

przeprowadzane były dowody. Kluczowym bowiem dla przypisania winy oskarżonemu w zakresie czynu z art. 310 § 1 i 2 k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. jest stwierdzenie przerobienia banknotów dwustuzłotowych, czego nie uczyniono w żadnym zakresie.

Ł. R. oskarżyciel publiczny zarzucił siedem czynów kwalifikowanych z art. 286 § 1 k.k., art. 310 § 1 k.k. w zw. z art. 310 § 2 k.k., 310 § 1 k.k. w zw. z art. 310 § 4 k.k. Pierwsze trzy czyny obejmowały przerobienie 100, 200 i 250 sztuk banknotów o nominale 200 zł., a następnie przedłożenie ich do wymiany w oddziałach NBP odpowiednio w B., Z. i Ł., a także wprowadzenie pracowników banku w błąd, co do ich autentyczności. Czyny od czwartego do szóstego miały polegać na tożsamym działaniu oskarżonego, ale pozostały w fazie usiłowania, gdyż do wypłaty równowartości banknotów złożonych w oddziałach w K., G. i O. nie doszło. Siódmy czyn natomiast obejmował przygotowanie do przerobienia nieustalonej liczby banknotów o nominale 10 Euro. Zatem, by można przypisać oskarżonemu popełnienie zarzucanych czynów Sąd winien bezsprzecznie ustalić, że oskarżony dopuścił się przerobienia banknotów. Przerobienie pieniądza, innego środka płatniczego lub dokumentu, o którym mowa w art. 310 § 1 k.k., polega na nieuprawnionym wprowadzeniu zmian w autentycznym pieniądzu, innym środku płatniczym bądź dokumencie. Z art. 2 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy Prawo dewizowe wynika, że środkiem płatniczym (krajowym) są banknoty i monety - czyli pieniądze (znaki pieniężne). Chodzi przy tym zarówno o takie pieniądze, które są w obiegu, jak i o takie, które zostały wycofane z obiegu, jednak podlegające wymianie. To samo dotyczy pieniądza obcego (art. 2 ust. 1 pkt 10 pr. dew.). Natomiast zgodnie z Zarządzeniem nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, banki działające na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wymieniają zużyte lub uszkodzone znaki pieniężne waluty polskiej, jeżeli ich autentyczność nie budzi podejrzeń, a ich cechy umożliwiają rozpoznanie ich wartości nominalnej (§ 1.1). W przypadku, gdy autentyczność przedstawionych do wymiany zużytych lub uszkodzonych znaków pieniężnych budzi podejrzenia, stosuje się zasady i tryb postępowania określone w odrębnych przepisach, tj. między innymi zarządzeniu Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 31 sierpnia 1989 roku w sprawie zatrzymywania fałszywych znaków pieniężnych. Zgodnie z regulacją zawartą w pierwszym z wskazanych zarządzeń Prezesa NBP w sytuacji, gdy przedstawiono do wymiany banknoty autentyczne banki wymieniają, w pełnej wartości nominalnej, zużyte lub uszkodzone znaki pieniężne (przerwane na kilka części, sklejone lub niesklejone), jeżeli wszystkie części pochodzą z tego samego banknotu, nie posiadają ubytków powierzchni w miejscu przzerwania i łącznie stanowią 100% pierwotnej powierzchni, oraz w sytuacji, gdy zachowały ponad 75% pierwotnej powierzchni w jednym fragmencie. W przypadku banknotów, które zachowały od 45% do 75% pierwotnej powierzchni w jednym fragmencie, banki wymieniają je za połowę wartości nominalnej.

Mając na uwadze wyjaśnienia oskarżonego banknoty przedkładane w oddziałach NBP ulegały dokonywanym przez niego różnym modyfikacjom. Ustalenie, czy były one przerobione, niewątpliwie wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. W tym zakresie oskarżyciel publiczny na etapie postępowania przygotowawczego winien zasięgnąć opinii biegłego albo biegłych. Jeżeli tego nie wykonano, nie dokonano zwrotu sprawy do prokuratury celem uzupełnienia śledztwa, obowiązek ten spoczywał na Sądzie. Sąd przypisując oskarżonemu popełnienie czynów z punktów I–III poczynił ustalenia faktyczne w zakresie przerobienia banknotów bez jakichkolwiek dowodów, dowolnie, natomiast w zakresie czynów IV–VI również dowolnie, gdyż w oparciu o dokumenty, które nie stanowiły dowodu i nie mogły stać się podstawą wyroku.

Próżno szukać w aktach sprawy jakiegokolwiek dokumentu, czy też dowodu wskazującego na przerobienie przez oskarżonego banknotów, które zostały przedłożone w oddziałach w B., Z., czy też Ł. (czyny zarzucane I–III dokonane). Z akt sprawy nie wynika, by banknoty wyszczególnione w tych zarzucanych czynach zostały zabezpieczone na poczet toczącego się postępowania. Z pisma NBP z dnia 6 lutego 2018 roku (k. 1974) wynika natomiast, że w ich zakresie sporządzone zostały „informacje o stopniu wymiany znaków pieniężnych” z dnia 14 kwietnia 2016 roku, 12 lipca 2016 roku i 22 września 2016 roku wraz ze stosownymi ekspertyzami. Jedna z takich informacji (bez ekspertyzy) znajduje się w aktach sprawy, ale nie wzbudziła zainteresowania ani prokuratora ani Sądu. Nadto NBP informowało, że w wyniku przeprowadzonych ekspertyz stwierdzono, że znaki pieniężne przyjęte przez wyżej wymienione oddziały okręgowe należało wymienić w 100%, co sugeruje, że ich autentyczność nie budziła podejrzeń (§ 1 ust. 2 zarządzenia

Prezesa NBP z dnia 17 grudnia 2013 roku). W związku z powyższym oddziały te zrealizowały przelewy na rachunek bankowy Ł. R.. Zgodnie ze stanowiskiem banku dokonanie tych przelewów było zgodne z zarządzeniem nr 31 Prezesa NBP z dnia 17 grudnia 2013 roku i wobec tego nie można stwierdzić, aby wypłacone w wyniku tych czynności kwoty stanowiły szkodę, jaką poniósł bank na skutek działania oskarżonego. Sąd meriti pismo to zauważył, potraktował je jednakże jedynie jako stanowisko w przedmiocie szkody, dając wyraz swojemu stanowisku w uzasadnieniu. O ile rację ma Sąd, że nie jest związany w żaden sposób oceną banku w zakresie ustalenia wysokości szkody, o tyle treść tego pisma, wobec braku jakichkolwiek dowodów na przerobienie przez oskarżonego banknotów (czyny I–III), winna wzbudzić w Sądzie z urzędu uzasadnione wątpliwości, które można usunąć w postępowaniu dowodowym. Co więcej Sąd uznając, że doszło do popełnienia przestępstw z punktów I–III i powstania szkody w wysokości wartości wszystkich złożonych banknotów (czyli tych, których autentyczność nie budziła podejrzeń, zgodnie ze stanowiskiem banku) wykazał się daleko idącą niekonsekwencją w porównaniu z tym, jakie zachowanie przypisał oskarżonemu w zakresie czynów IV–V, o czym będzie mowa poniżej. W zakresie czynów I–III nie dokonano również analizy załączonego w poczet materiału dowodowego wyciągu z rachunku bankowego oskarżonego (k. 754–773), z którego wynika, że wykonywana była ekspertyza o numerze DES/EX– (...) co do wniosku nr (...) O/B. (tytuł przelewu na kwotę 20.000 zł z dnia 23 marca 2016 roku), czy też dokumentów zabezpieczonych u oskarżonego w mieszkaniu. Odnośnie banknotów z Ł. warta analizy jest również notatka urzędowa znajdująca się na k. 98. Mając takie dane w aktach sprawy Sąd nie zwrócił się do banku o nadesłanie dokumentów, które mogłyby się stać po właściwym wprowadzeniu ich do procesu pełnowartościowym materiałem dowodowym, jak również nie zwrócił się o przekazanie materiału dowodowego w postaci banknotów złożonych przez oskarżonego w oddziałach w B., Z. i w Ł., weryfikując wcześniej, czy nie zostały zniszczone. Swoje ustalenia w zakresie tych czynów oparł jedynie na wyjaśnieniach oskarżonego, który przyznając się do pocięcia banknotów, nie przyznał się do ich przerobienia. Ustalenia oparto także na depozycjach kasjerek pracujących w tych oddziałach NBP, które zeznawały na okoliczności związane ze złożeniem wniosków o wymianę i przekazaniem banknotów do centrali, które to okoliczności nie były kwestionowane przez oskarżonego. Nie dopuszczono natomiast dowodu z opinii biegłego celem ustalenia, czy przedłożone banknoty były autentyczne.

Co do czynów zarzucanych w punktach IV–VI sytuacja procesowa jest odmienna. W toku postępowania przygotowawczego dołączone zostały trzy ekspertyzy pracowników NBP o numerach (...) (...) – co do 250 sztuk banknotów złożonych w O. (czyn VI) oraz (...) (...) co do 54 sztuk banknotów złożonych w oddziale w G. i (...) (...), co do 246 sztuk banknotów złożonych w K.. Wszystkie trzy ekspertyzy zostały wykonane, jak wynika wprost z ich treści, w związku z pismami: z dnia 09 listopada 2016 roku zastępcy Naczelnika Wydziału Kryminalnego (...) celem wykonania wstępnej ekspertyzy (k. 273 O.) oraz z dnia 16 grudnia 2016 roku Naczelnika Wydziału Kryminalnego (...) celem wykonania ekspertyzy (k. 429).

Sąd w zakresie czynu z punktu IV uznał oskarżonego za winnego tego, że przerobił 246 sztuk banknotów o nominale 200 zł. i puścił je w obieg w ten sposób, że przedstawił 250 banknotów o nominale 200 zł., wśród których było 246 sztuk przerobionych banknotów (Oddział (...) w K.). Przypisując popełnienie czynu V Sąd ustalił, że oskarżony przerobił 54 sztuki banknotów o nominale 200 zł. i puścił je w obieg w ten sposób, że przedstawił 250 banknotów o nominale 200 zł., wśród których były 54 sztuki przerobionych banknotów (Oddział (...) w G.). Sąd nie dokonywał zmiany opisu czynów IV i V aktu oskarżenia, a zarzucenie przerobienia odpowiednio 246 sztuk i 54 sztuk banknotów wynikało z informacji NBP. W przypadku wniosków z K. i G. ustalono bowiem, że część banknotów była autentyczna (odpowiednio 4 sztuki i 196 sztuk). NBP uznał, że należało zwrócić równowartość autentycznych banknotów oskarżonemu, natomiast sfalszowane, czyli te, które nie pochodziły z jednego banknotu nie podlegały wymianie. Z tak przypisanego czynu należy wywnioskować, że Sąd uznał, iż oskarżony składając w K. wniosek o wymianę 250 sztuk banknotów, popełnił przestępstwo tylko w zakresie 246 banknotów, a nie ponosił odpowiedzialności co do 4, które zostały uznane za autentyczne i nie zostały objęte zarzutem. Natomiast w G. oskarżony składając wniosek o wymianę 250 sztuk banknotów podlegał odpowiedzialności karnej tylko w zakresie 54 banknotów, a nie popełnił przestępstwa co do pozostałych 196 banknotów, uznanych za autentyczne. Z powyższego wnioskować można, że Sąd nie traktował każdorazowo wszystkich przedłożonych do wymiany banknotów jako przerobionych przyjmując, że skoro oskarżony dokonywał celowej modyfikacji pięciu banknotów po to, by uzyskać w ten sposób dodatkowy szósty, zamiarem przerobienia objętych było wszystkie sześć banknotów. Czyny IV i V wskazują, że Sąd przypisał

oskarżonemu zamiar przerobienia środków pieniężnych jedynie tych, które nie pochodziły z jednego banknotu. Uznał tym samym, że jeżeli oskarżony przedstawił banknoty „prawidłowo” sklejone, czyli z tego samego banknotu, to nie popełnił przestępstwa. Stąd niekonsekwencja co do czynów I – III, gdzie nie ustalono procesowo, które banknoty były autentyczne (pochodziły z jednego banknotu), w szczególności w sytuacji, gdy NBP wskazał w piśmie, że banknoty objęte tymi czynami były autentyczne i dokonano zwrotu ich równowartości w całości. Przyjąć należy, że w oparciu o tożsame informacje z banku Sąd raz przypisał przestępstwa, raz częściowo nie. Taki sam zresztą stan faktyczny i pogląd prawny został przedstawiony przez prokuratora, który zarzucił oskarżonemu popełnienie tak opisanych w zarzutach czynów, które bez żadnej modyfikacji zostały przypisane przez Sąd. Przypisanie czynów IV i V jak w wyroku stoi w sprzeczności z interpretacją Sądu pierwszej instancji, skąd inąd słuszną, zarządzenia Prezesa NBP nr (...) z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych które na skutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd w uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z literalnym brzmieniem tytułu zarządzenia chodzi o znaki pieniężne zużyte, uszkodzone, czyli takie które zostały zniszczone na skutek ich użytkowania, bądź uszkodzone na skutek zdarzeń losowych, niezgodnych z wolą właściciela. Sąd podkreślił, że działania oskarżonego były całkowicie sprzeczne z duchem zarządzenia, które z całą pewnością, nie przewiduje sytuacji legalnej wymiany banknotów przerobionych. A skoro Sąd uznaje, że zarządzenie stosuje się do zniszczeń banknotów na skutek ich użytkowania, bądź uszkodzenia na skutek zdarzeń losowych, niezgodnych z wolą właściciela (podk.wł.), to tym samym nie powinien tych regulacji stosować do celowych i intencjonalnych modyfikacji banknotów jako całości.

Wracając do ekspertyz obejmujących czyny IV–VI podać należy, że ekspertyza (...) (...) (wstępna) została wykonana przez A. W., która jeszcze w toku postępowania przygotowawczego, przed jej sporządzeniem, w dniu 9 listopada 2016 roku została przesłuchana w charakterze świadka. Nie zapadła żadna decyzja procesowa, ani na etapie postępowania przygotowawczego, ani sądowego, o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego w zakresie tych banknotów. Ekspertyza świadka A. W. została zaliczona w poczet materiału dowodowego na podstawie art. 394 § 2 k.p.k., przy czym Sąd nie wskazał, jaki charakter ma ten dokument (jak i pozostałe dwie ekspertyzy). Świadek A. W. nie została przesłuchana przed Sądem, jej zeznania nie zostały ani odczytane, ani zaliczone w poczet materiału dowodowego bez odczytywania, nie była także wnioskowana w akcie oskarżenia. Nie oznacza to automatycznie, że nie jest osobą powołaną w sprawie w charakterze świadka.

Dwie kolejne ekspertyzy o numerach (...) (...) oraz (...) (...) z dnia 10 lutego 2017 roku zostały sporządzone przez B. K., która po ich sporządzeniu w dniu 5 maja 2017 roku, na etapie postępowania przygotowawczego, została powołana jako biegła z zakresu badania autentyczności banknotów. Wydanie ustnej opinii uzupełniającej miało na celu stwierdzenie, czy przedstawione banknoty pochodziły pierwotnie z jednego banknotu. W dniu 5 maja 2017 roku B. K. została przesłuchana w charakterze biegłego i potwierdziła sporządzenie ekspertyzy. W takim też charakterze B. K. została zawnioskowana do przesłuchania przez prokuratora w akcie oskarżenia (k. 1733) i tak początkowo była traktowana przez Sąd (zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy, protokół rozprawy z dnia 15 stycznia 2018 roku). Z niewiadomych powodów Sąd pierwszej instancji przesłuchał B. K. jako świadka na rozprawie w dniu 7 lutego 2018 roku. Nie można zapisów protokołu rozprawy traktować jako oczywistej omyłki pisarskiej, gdyż jak wynika z uzasadnienia Sąd wskazując podstawę czynienia ustaleń faktycznych (str. 2) potraktował B. K. jako świadka, następnie nie mógł się zdecydować, czy osoba ta jest dla niego świadkiem czy też biegłą poprzez wskazanie „Świadek biegła B. K.” (strona 11). Nota bene Sąd problemów takich nie miał z określeniem roli, w jakiej występował w sprawie przesłuchany tego samego dnia na rozprawie w dniu 7 lutego 2018 roku biegły B. R.. Następnie dokonując oceny materiału dowodowego w postaci, między innymi, zeznań świadków (w tym wymienionej B. K.) Sąd podał, że zeznania świadków znalazły potwierdzenie w dowodach od nich niezależnych, obiektywnych, w tym między innymi w postaci opinii uzupełniającej dotyczącej ekspertyz nr (...) (...) z dnia 10 lutego 2017 oraz nr (...) (...) z dnia 10 lutego 2017 roku oraz przesłuchania w charakterze biegłego B. K. (strona 15). Oprócz oczywistego faktu, że zeznań świadka B. K. nie może potwierdzić dowód z opinii ustnej biegłego B. K., opinia ustna złożona w dniu 5 maja 2017 roku nie została w jakimkolwiek sposób zaliczona w poczet materiału dowodowego, czy to poprzez jej odczytanie B. K., czy też zaliczenie do materiału dowodowego w innej formie procesowej. Brak zaliczenia tej opinii dodatkowo świadczy o tym, że B. K. nie była traktowana w postępowaniu sądowym jako biegła, tylko świadek. Wobec tego, że B. K. nie była postrzegana jako biegła

zapewne z tego powodu opinii tej jako dokumentu nie odczytano, ani nie uznano jej za odczytaną (art. 196 § 2 k.p.k.). Konsekwencji takiej Sąd nie wykazał w zakresie sporządzonych przez świadka B. K. ekspertyz.

Podkreślić należy, że niewątpliwie ustalenie kwestii autentyczności banknotów złożonych przez oskarżonego we wszystkich oddziałach wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. W tym celu zgodnie z przepisami k.p.k. winien zostać dopuszczony dowód z opinii biegłego, czy też biegłych. Biegli powoływani są jedynie przez organ procesowy prowadzący postępowanie, przy czym dla ich ustanowienia potrzebne jest wydanie postanowienia. Dopiero takie formalne powołanie konstytuuje zaistnienie biegłych w procesie. Organ procesowy decyduje nie tylko o osobie biegłego, ale także o przedmiocie jego opinii. Ekspertyzy przedłożone w tej sprawie nie mogą być traktowane jako dokument urzędowy, podlegający odczytaniu na podstawie art. 393 § 1 k.p.k. i nie mogą stanowić dowodu będącego podstawą oceny, bowiem dowód taki nie został przeprowadzony w sposób przewidziany przez kodeks postępowania karnego. Przyjęcie charakteru tych konkretnych ekspertyz jako dokumentu urzędowego całkowicie eliminowałoby zasadność regulacji zawartej w art. 193 § 1 k.p.k., który wprost stanowi, że w sytuacji stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, które wymagają wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo biegłych. Nie ma tutaj dowolności i takiej opinii nie można zastąpić dokumentem w postaci ekspertyzy wykonanej w związku z pismem funkcjonariusza Policji przez świadka, chociażby posiadał on odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. Poza koniecznością wydania stosownego postanowienia w tym przedmiocie, nie wszystkie osoby, o których wiadomo, że mają odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie mogą być biegłymi. Art. 196 k.p.k. przewiduje stosowne wyłączenia, między innymi nie mogą być biegłymi osoby powołane w sprawie w charakterze świadków. Ponadto powołany biegły, o ile nie jest biegłym sądowym, składa przyrzeczenie, że powierzone mu obowiązki wykona z całą sumiennością i bezstronnością. Co najistotniejsze z opinią biegłego związane są obwarowania odpowiedzialności karnej za złożenie opinii fałszywej, których to kryteriów nie spełnia ekspertyza wydana na podstawie pisma prowadzącego postępowanie funkcjonariusza Policji.

Nie negując stanowiska Sądu, że ekspertyzy zostały wykonane przez podmioty specjalizujące się w swojej dziedzinie, nie można zaakceptować takich ekspertyz jako dowodu w sprawie. Po pierwsze w zakresie banknotów z czynów I–III nie wydano wymaganego prawem postanowienia, A. W. została przesłuchana w sprawie w charakterze świadka, co – zgodnie z treścią art. 196 § 1 k.p.k. – wyłącza ją jako osobę mogącą występować w charakterze biegłego. W zakresie czynów IV–VI przesłuchanie w charakterze świadka B. K. na etapie postępowania sądowego uniemożliwiło uznanie opinii jako dowodu w sprawie. Osoba powołana w sprawie w charakterze świadka, to nie tylko osoba, która została przesłuchana w toku postępowania przygotowawczego, ale także osoba, która została przesłuchana w tym charakterze w toku rozprawy, choćby z nieznanymi powodów. Tego zakazu nie uchyla brak reakcji stron postępowania. Dziwi w szczególności brak sprzeciwu prokuratora co do przesłuchania B. K. w charakterze świadka, wbrew jego wnioskowi, wszak był autorem aktu oskarżenia i winien na rozprawie w dniu 7 lutego 2018 roku zaoponować przesłuchaniu B. K. w tym charakterze. Naruszenie zakazów wskazanych w dyspozycji art. 196 § 1 k.p.k. jest daleko idące i powoduje, że wydana opinia nie stanowi dowodu, co oznacza, że nie może być podstawą wyroku. W sytuacji ujawnienia się okoliczności z art. 196 § 1 k.p.k. aktualizuje się nakaz powołania innego biegłego, a tego nie uczyniono.

Wszystkie trzy ekspertyzy nie mogą być traktowane jako opinie w rozumieniu art. 193 § 1 k.p.k. Przepis ten normuje wymóg skorzystania w procesie karnym z opinii biegłego, w sytuacji, gdy dla stwierdzenia okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia niezbędne jest posiadanie wiedzy specjalnej. Musi być rozumiany w ten sposób, że jeżeli okoliczność podlega ustaleniu w postępowaniu karnym, a jednocześnie jej ustalenie wymaga wiadomości specjalnych, na organie procesowym ciąży obowiązek zasięgnięcia opinii biegłego. Od uzyskania takiego dowodu nie zwalnia, tak jak w tej sprawie, ekspertyza, czyli dokument wytworzony nawet dla celów postępowania, ale bez wydania stosownego postanowienia i respektowania wyłączeń, o których mowa w art. 196 § 1 k.p.k.

Reasumując nie sposób uznać, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie pierwszych trzech czynów zarzucanych oskarżonemu w zakresie umożliwiającym przypisanie mu wszystkich znamion czynów zarzucanych aktem oskarżenia. W zakresie czynów od czwartego do szóstego Sąd oparł swoje ustalenia na dokumentach, które nie mogły stanowić dowodu w sprawie, czyli także nie udowodnił okoliczności niezbędnych dla ustalenia odpowiedzialności karnej oskarżonego. Poza odebraniem wyjaśnień od oskarżonego, przeprowadzone

dowody związane były z ustaleniem okoliczności niekwestionowanych przez żadną ze stron postępowania i już udowodnionych zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy (przesłuchanie świadków kasjerek na okoliczności złożenia wniosków o wymianę banknotów, czy też biegłego na okoliczność sposobu i mechanizmu wytworzenia banknotów). Uchybienia przepisom postępowania karnego, których dopuścił się Sąd Okręgowy były rażące i miały bezpośredni wpływ na treść wyroku. Sąd Odwoławczy nie może zaakceptować takich uchybień, w tym ich konwalidować, gdyż to na Sądzie pierwszej instancji ciąży obowiązek przeprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie ustalenia odpowiedzialności osoby oskarżonej o popełnienie czynu zabronionego. Sąd drugiej instancji ma uprawnienia do przeprowadzenia postępowania dowodowego, ale nie w całości, a do tego sprowadzałyby się postępowanie odwoławcze, które przestałoby mieć taki charakter. Ustalenia Sądu meriti co do przerobienia banknotów, które są kluczowe dla ustalenia zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonego w aspekcie kwalifikacji czynu z art. 310 § 1 i 2 k.k., która pozostaje w zbiegu z art. 286 § 1 k.k., zostały poczynione rażąco dowolnie. Powtórzyć należy, że w zakresie czynów I–III nie zostały poparte jakimkolwiek materiałem dowodowym, w zakresie czynów IV–VI oparte na dokumentach, które nie stanowią dowodu. Zasadne jest stwierdzenie, że już na etapie wstępnego badania aktu oskarżenia, z uwagi na braki, jakie występują w materiale dowodowym, rozważane powinno być zwrócenie sprawy do postępowania przygotowawczego w trybie art. 344a § 1 k.p.k.

Nie bez znaczenia również dla uchylenia sprawy do ponownego rozpoznania w całości ma zarzut podniesiony przez obrońcę oskarżonego a odnoszący się do błędnych ustaleń faktycznych, co do braku istnienia z góry powziętego zamiaru w zakresie wszystkich czynów, a nie czynów jednostkowych (art. 12 k.k.) O ile obecnie rozważania w tym przedmiocie są całkowicie przedwczesne, gdyż nie można nawet wnioskować, w jakim kierunku rozwinię się postępowanie dowodowe, o tyle w przypadku udowodnienia odpowiedzialności karnej oskarżonego niezbędne jest rozważenie zaistnienia jednego czynu ciągłego, co do pierwszych sześciu zarzucanych czynów. Wbrew stanowisku prokuratora zaprezentowanego na rozprawie apelacyjnej mając na uwadze zarzucany czas ich popełnienia uznać należało, że były one podjęte w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a zatem nie tylko każde pojedyncze zachowanie, ale wszystkie razem winny być uważane za jeden czyn zabroniony. Z pierwszymi sześcioma czynami immanentnie związany jest również czyn siódmy. Z uwagi na specyfikę tej sprawy, jej złożoność i integralność dowodową, ocena zamiaru oskarżonego co do przygotowań do przerobienia banknotów Euro, może być dokonywana jedynie na tle całokształtu sprawy. W zależności od ustaleń dotyczących polskich banknotów można rozważać odpowiedzialność karną oskarżonego w zakresie ujawnionego w jego mieszkaniu banknotu Euro, który podlegał tożsamym modyfikacjom jak polskie banknoty.

W ponownym postępowaniu Sąd winien rozważyć, czy istnieje konieczność przekazania sprawy prokuratorowi, w celu uzupełnienia śledztwa z uwagi na to, że akta sprawy już w momencie składania aktu oskarżenia wskazywały na istotne braki tego postępowania. Uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania nie stoi na przeszkodzie dokonaniu zwrotu sprawy do postępowania przygotowawczego na podstawie art. 344a k.p.k., z tym tylko, że decyzja Sądu w tym przedmiocie powinna zapaść przed rozpoczęciem rozprawy, albowiem sposób procedowania Sądu, gdy braki postępowania ujawnią się w toku rozprawy, reguluje przepis art. 396a § 1 k.p.k. O ile Sąd nie uzna zasadności zwrotu sprawy prokuratorowi w pierwszej kolejności winien w zakresie czynów z punktu I –III ustalić, czy banknoty przedłożone przez oskarżonego do wymiany zostały zabezpieczone i złożone do depozytu NBP, zwrócić się o nadesłanie ekspertyz wykonanych w związku ze złożonymi wnioskami. Następnie dopuścić dowód z opinii biegłego/biegłych celem ustalenia, czy banknoty te zostały przerobione, czyli zgodnie z treścią art. 310 § 1 k.k. działanie oskarżonego polegało na nieuprawnionym wprowadzeniu zmian w autentycznym pieniądzu, oraz następnie rozważyć, czy słusznie dokonano ich wymiany. Stanowisko banku w tym zakresie nie jest wiążące dla Sądu. Co do czynów z punktu IV – VI należy przeprowadzić zgodnie z procedurą karną dowód z opinii biegłego/biegłych. Z uwagi na specyfikę przedmiotu opiniowania nie jest wykluczone dopuszczenie do pełnienia czynności biegłego ad hoc, czyli osoby, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. Może to być również ekspert z NBP, ale nie może być to osoba dopuszczona w sprawie w charakterze świadka (nie jest bowiem dopuszczalne łączenie tych dwóch ról procesowych), albo osoba, co do której występują inne wyłączenia. Przed wydaniem opinii należy pouczyć biegłego, jeżeli będzie to biegły ad hoc, o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywej opinii. Poza powyższym należy przeprowadzić inne dowody niezbędne dla prawidłowego rozstrzygnięcia, których potrzeba wyłoni

się w toku postępowania, jak również ustalić w Prokuraturze Rejonowej W.–M. bieg postępowania w sprawie PR 1 Ds. 415.2017. Następnie Sąd ustali stan faktyczny sprawy, dokona ponownej, prawidłowej, wyczerpującej i zgodnej z zasadami wskazanymi w art. 7 k.p.k. oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, nie pomijając przy tym żadnych okoliczności (zarówno tych przemawiających na korzyść, jak też na niekorzyść oskarżonego). Dokona również wieloaspektowej analizy kwalifikacji prawnej czynu oskarżonego, nie tylko w oparciu o przepisy kodeksu karnego, ale także prawa dewizowego, ustawy o NBP, zarządzenia nr (...) Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, również w aspekcie art. 12 k.k. Nie można podzielić wszystkich poglądów prawnych przedstawionych w apelacji obrońcy oskarżonego, przy czym ich obecna ocena jest co najmniej przedwczesna i nieuprawiona, gdyż nie można przewidzieć jaki zostanie zgromadzony materiał dowodowy i jaki czyn zostanie finalnie przypisany. Sąd będzie miał również na uwadze treść art. 443 k.p.k. W razie potrzeby swoje stanowisko Sąd uzasadni w sposób wyczerpujący, ukazując logiczny proces, który doprowadził do wniosku o winie lub niewinności oskarżonego.

Z tych też względów Sąd odwoławczy orzekł jak w wyroku.